

Raport ujawnieniowy dot. zasad zarządzania oraz przestrzegania Zasad PFMI

Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A.

Zasady zarządzania KIR oraz podsumowanie przestrzegania Zasad PFMI

zgodnie z Zasadami przekazywania informacji przez
podmioty infrastruktury rynku finansowego

Stan na 1 lutego 2023 r.

1. Wprowadzenie

Niniejszy Raport ujawnieniowy dot. zasad zarządzania oraz przestrzegania Zasad PFMI („Raport”) został opracowany w celu ujawnienia zasad zarządzania Krajową Izbą Rozliczeniową S.A. (KIR) oraz podsumowania przestrzegania przez KIR Zasad dotyczących infrastruktur rynków finansowych (Principles for financial market infrastructures, PFMI), które zostały przygotowane przez Komitet ds. Systemów Płatności i Rozrachunku (Committee on Payment and Settlement Systems, CPSS) i Komitet Techniczny Międzynarodowej Organizacji Komisji Papierów Wartościowych (Technical Committee of the International Organization of Securities Commissions, IOSCO) oraz opublikowane przez Bank Rozrachunków Międzynarodowych (Bank for International Settlements).

2. Podsumowanie najważniejszych zmian od ostatniego Raportu

Jest to pierwszy Raport przygotowany przez KIR.

3. Ogólne informacje o KIR

3.1 Ogólny opis KIR i zakres świadczonych usług

KIR jest systemowo ważnym podmiotem infrastruktury polskiego systemu płatniczego, wspierającym rozwój bezpiecznych procesów cyfrowych w bankowości, gospodarce i sektorze publicznym.

Działalność KIR prowadzona jest na rynkach obejmujących cztery filary strategiczne: Filar I: Kompleksowe usługi rozliczeń w PLN i EUR; Filar II: Usługi identyfikacji elektronicznej i usługi zaufania; Filar III: Usługi z obszaru przeciwdziałania nadużyciom, AML, KYC i bezpiecznej wymiany informacji; Filar IV: Usługi wspierające nowoczesne płatności i innowacyjne usługi wzmacniające cyfryzację gospodarki.

Powyższe filary oparte są o trzy fundamenty strategiczne: kapitał ludzki, zaawansowane technologie i dojrzałe procesy oraz badania i rozwój. Fundamenty strategiczne tworzą odpowiednie warunki do realizacji zamierzeń biznesowych KIR.

Przedmiotem działalności KIR jest:

- 1) wymiana zleceń płatniczych między dostawcami usług płatniczych oraz rejestracja wzajemnych wierzytelności, wynikających ze zleceń;
- 2) prowadzenie systemów płatności;
- 3) prowadzenie innej działalności związanej z realizacją rozliczeń;
- 4) świadczenie usług płatniczych;
- 5) świadczenie usług wspierających usługi płatnicze, a w szczególności prowadzenie działań mających na celu upowszechnienie płatności bezgotówkowych;
- 6) prowadzenie systemu teleinformatycznego obsługującego zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego;
- 7) prowadzenie centralnej informacji o rachunkach;
- 8) świadczenie usług wspierających zarządzanie ryzykiem operacyjnym banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz innych dostawców usług płatniczych, a w szczególności usług wspierających przeciwdziałanie wykorzystywaniu ich działalności w celu ukrycia działań przestępczych lub dla celów mających związek z przestępstwem, w tym przestępstwem skarbowym lub praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu;
- 9) świadczenie usług obsługujących i wspomagających dokonywanie czynności na elektronicznych nośnikach informacji oraz na odległość, w tym w szczególności w zakresie elektronicznego poświadczania danych, obsługi faktur elektronicznych, archiwizacji i udostępniania dokumentów elektronicznych, a także przekazywania informacji i danych na odległość;
- 10) świadczenie usług zaufania oraz identyfikacji elektronicznej, a także usług im towarzyszących lub je wspierających;
- 11) świadczenie usług w zakresie bezpieczeństwa systemów oraz cyberbezpieczeństwa;
- 12) działalność doradcza, w szczególności w zakresie usług rozliczeniowych, płatniczych, informatycznych, bezpieczeństwa systemów oraz cyberbezpieczeństwa;
- 13) sprzedaż usług transmisji danych, obejmujących działalność sieci niezbędną do przesyłania danych między urządzeniami stosującymi te same lub różne protokoły transmisyjne, realizowane za pośrednictwem publicznej lub wydzielonej sieci transmisji danych;
- 14) prowadzenie działalności związanej z oprogramowaniem, w tym tworzenie i sprzedaż własnych rozwiązań informatycznych oraz ich licencjonowanie;
- 15) przetwarzanie danych;
- 16) prowadzenie działalności związanej z bazami danych;
- 17) prowadzenie działalności związanej z zarządzaniem urządzeniami informatycznymi;
- 18) wynajmowanie lub wdzierżawianie maszyn i urządzeń biurowych, włączając w to sprzęt komputerowy;
- 19) prowadzenie na zlecenie archiwów w formie papierowej i elektronicznej;
- 20) prowadzenie sprzedaży detalicznej przez Internet;
- 21) prowadzenie działalności edukacyjnej i szkoleniowej, w szczególności w zakresie obrotu elektronicznego, w tym w zakresie jego bezpieczeństwa, działania systemów rozliczeniowych, certyfikacji i odczytu optycznego;

- 22) sprzedaż i promocja produktów i usług innych podmiotów gospodarczych;
- 23) prowadzenie działalności wydawniczej;
- 24) wynajem i eksploatacja nieruchomości na własny rachunek.

Podstawowe dane i statystyki dotyczące usług i działalności, w szczególności podstawowe dane dotyczące wolumenu i wartości według rodzaju produktu zawarto na stronie internetowej, a szczególnie pod adresem: <https://www.banki.kir.pl/uzyteczne-narzedzia-i-statystyki/dane-statystyczne/>.

3.2 Ogólna organizacja KIR

KIR jest spółką akcyjną, której akcjonariuszami są: Narodowy Bank Polski, Santander Bank S.A., Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A., mBank S.A., ING Bank Śląski S.A., Bank Polska Kasa Opieki S.A., Bank Millennium S.A., Bank Handlowy w Warszawie S.A., BNP Paribas Bank Polska S.A., Bank Polskiej Spółdzielczości S.A., SGB-Bank S.A. oraz Związek Banków Polskich.

Szczegółowe informacje o KIR zawarto na stronie internetowej, a szczególnie pod adresami: <https://www.kir.pl/o-nas/o-kir/>, <https://www.kir.pl/o-nas/wladze/>, <https://www.kir.pl/o-nas/akcjonariat/>, <https://www.kir.pl/o-nas/strategia-kir/>.

3.3 Ramy prawne i regulacyjne

KIR, z uwagi na prowadzenie systemów płatności, podlega nadzorowi Narodowego Banku Polskiego.

Celem nadzoru sprawowanego przez NBP jest wspieranie bezpieczeństwa i sprawności infrastruktury stanowiącej system płatniczy, a także zapewnienie organizacji i działania poszczególnych elementów systemu płatniczego zgodnie z przepisami prawa, w celu zagwarantowania ich niezakłóconego funkcjonowania i tym samym ograniczenia ryzyka systemowego związanego z ich funkcjonowaniem.

KIR posiada status krajowej instytucji płatniczej w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych. Działalność krajowych instytucji płatniczych jest działalnością koncesjonowaną, co oznacza, że wymaga uprzedniego uzyskania zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego oraz wpisu do prowadzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego rejestru dostawców usług płatniczych.

KIR działa również w oparciu o ramy prawne i regulacyjne wynikające w szczególności z:

- 1) ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych;
- 2) ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami;
- 3) ustawy z dnia 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej;
- 4) ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
- 5) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE.

Jednocześnie KIR realizuje obowiązki nałożone na niego na podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa oraz ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe.

3.4 Architektura systemu i operacje

Szczegółowe informacje odnośnie architektury systemu oraz operacji zamieszczono na stronie internetowej KIR, a w szczególności:

<https://www.banki.kir.pl/elixir/system-elixir/>,

<https://www.banki.kir.pl/express-elixir/>,

<https://www.banki.kir.pl/euro-elixir/system-euroelixir/> oraz

<https://www.kir.pl/klienci-indywidualni/express-elixir/>.

4. Opisowa informacja o spełnianiu poszczególnych zasad dotyczących infrastruktury rynków finansowych

Niniejszy raport został sporządzony w odniesieniu do następujących zasad PFMI:

Zasada 1. Podstawa prawna; Zasada 2. Zarządzanie; Zasada 3. Ramy kompleksowego zarządzania ryzykiem; Zasada 4. Ryzyko kredytowe; Zasada 7. Ryzyko utraty płynności; Zasada 8. Ostateczność rozrachunku; Zasada 9. Rozrachunki pieniężne; Zasada 13. Zasady i procedury dotyczące niewykonania zobowiązań przez uczestników; Zasada 15. Ogólne ryzyko prowadzenia działalności; Zasada 16. Ryzyko powiernicze i inwestycyjne; Zasada 17. Ryzyko operacyjne; Zasada 18. Wymogi w zakresie dostępu i uczestnictwa; Zasada 19. Porozumienia w sprawie uczestnictwa pośredniego; Zasada 21. Wydajność i skuteczność; Zasada 23. Podawanie do publicznej wiadomości zasad, kluczowych procedur i danych rynkowych.

Zakres pozostałych zasad PFMI nie ma zastosowania do KIR.

4.1 Podsumowanie stosowania zasad PFMI „zasada po zasadzie”:

Treść zasady:	Podsumowanie stosowania zasady:
<p><i>Podstawę ogólnych zasad zarządzania ryzykiem w ramach infrastruktury rynku finansowego (dalej „IRF”) stanowią jej organy, struktura, prawa i obowiązki. Poniższe zasady zawierają wytyczne dotyczące:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>a) podstaw prawnych działalności IRF,</i> <i>b) struktury zarządzania IRF oraz</i> <i>c) ram kompleksowego zarządzania ryzykiem, mającego na celu ustanowienie solidnych fundamentów zarządzania ryzykiem IRF.</i> <p><i>IRF powinna mieć dobrze ugruntowaną, jednoznaczną i przejrzystą oraz możliwą do wyegzekwowania podstawę prawną w odniesieniu do każdego istotnego aspektu swojej działalności we wszystkich właściwych jurysdykcjach.</i></p>	<p>Wszystkie elementy funkcjonowania systemów płatności prowadzonych przez KIR wymagają wysokiego stopnia pewności prawnej, w szczególności dotyczące dokonywania kompensaty wzajemnych zobowiązań i należności uczestników w systemach sesyjnych, zapewnienia ostateczności rozrachunku oraz procedur związanych z niewykonaniem zobowiązania poprzez uczestnika/uczestników podczas konkretnej sesji rozrachunkowej (Mechanizm Gwarancji Rozrachunku).</p> <p>Wszystkie elementy funkcjonowania systemów płatności podlegają prawu polskiemu. Wszelkie zmiany prawne mogące mieć wpływ na funkcjonowanie systemów płatności są bieżąco analizowane przez właściwe jednostki organizacyjne KIR w ramach rozbudowanych procesów kontroli zgodności. Ponadto systemy płatności podlegają nadzorowi NBP, który, zgodnie z ustawą z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami, ocenia m.in. czy zasady funkcjonowania tych systemów są zgodne z przepisami prawa polskiego i każdorazowo udziela zezwolenia na wprowadzenie zmian w zasadach funkcjonowania danego systemu.</p>
<p><i>IRF powinna mieć jednoznaczne i przejrzyste zasady zarządzania, które wspierają bezpieczeństwo i sprawność IRF, stabilność całego systemu finansowego, pozostałe stosowne działania na rzecz interesu publicznego oraz cele odpowiednich interesariuszy.</i></p>	<p>KIR jest spółką akcyjną utworzoną i działającą m.in. na podstawie ustawy z dnia 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych, co gwarantuje prawną odpowiedzialność wobec właścicieli, którzy w przypadku KIR są (za wyjątkiem Związku Banków Polskich) jednocześnie uczestnikami prowadzonych przez KIR systemów płatności. KIR, jako podmiot prowadzący systemy płatności, odpowiada wobec uczestników za przestrzeganie zasad wynikających z regulaminów tych systemów w zakresie obowiązków operatora systemu.</p> <p>Ład korporacyjny KIR stanowią m.in.: Statut Krajowej Izby Rozliczeniowej Spółka Akcyjna, Regulamin Walnego Zgromadzenia Krajowej Izby Rozliczeniowej Spółka Akcyjna, Regulamin Rady Nadzorczej Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A. i Regulamin czynności Zarządu Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A.</p> <p>Zasady organizacji KIR, zakres działania jej jednostek organizacyjnych, zasady wzajemnego ich współdziałania oraz inne sprawy związane z wewnętrzną organizacją KIR określa Regulamin organizacyjny. Regulamin ten określa także zasady zarządzania produktem (usługą) lub grupą produktów (usług) przez linie biznesowe.</p>

	<p>Strategia KIR na lata 2023-2025 definiuje m.in. w zakresie rozliczeń międzybankowych cele strategiczne odnoszące się do bezpieczeństwa i niezawodności świadczonych usług oraz ich kompleksowości</p> <p>Celom przyporządkowane są mierniki z określoną wartością docelową. Zarząd przedstawia Radzie Nadzorczej okresowe sprawozdania z realizacji aktualnej Strategii KIR.</p> <p>Zarządzanie systemami płatności jest zlokalizowane w Obszarze Prezesa Zarządu.</p> <p>Funkcjonujący w KIR system kontroli wewnętrznej obejmuje ściśle ze sobą powiązane elementy kierowania i zarządzania wszystkimi obszarami działalności KIR.</p>
<p><i>IRF powinna dysponować solidnym systemem zarządzania ryzykiem, pozwalającym na kompleksowe zarządzanie ryzykiem prawnym, kredytowym, płynności, operacyjnym oraz innymi rodzajami ryzyka.</i></p>	<p>KIR posiada udokumentowany system zarządzania ryzykiem (SZR), który jest powiązany z Systemem Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji (SZBI). Proces identyfikacji, analizy i oceny ryzyka prowadzony jest zgodnie z formalnymi regułami. Proces analizy ryzyka odbywa się cyklicznie oraz doraźnie, w przypadku wystąpienia zdarzenia powodującego potrzebę przeprowadzenia takiej analizy poza wyznaczonym do tego czasem. W ramach procesu analizowane są ryzyka: strategiczne, operacyjne, w obszarze ochrony danych osobowych, ciągłości działania, bezpieczeństwa informacji, ryzyka powierniczego, ryzyka inwestycyjnego, ryzyk kredytowych i płynności.</p>
<p><i>IRF lub jej uczestnicy mogą być narażeni na ryzyko kredytowe i ryzyko płynności, wynikające z realizowanych działań w zakresie płatności, rozliczeń i rozrachunku. Ryzyko kredytowe to ryzyko polegające na tym, że kontrahent nie będzie w stanie w pełni wykonać swoich zobowiązań finansowych w terminie ich wymagalności lub w dowolnym momencie w przyszłości. Kontrahentami mogą być uczestnicy IRF (zob. Zasada 4 dotycząca ryzyka kredytowego), banki rozrachunkowe (zob. Zasada 9 dotycząca rozrachunków pieniężnych) oraz powiernicy (zob. Zasada 16 dotycząca ryzyka powierniczego i inwestycyjnego). Ryzyko płynności to ryzyko polegające na tym, że kontrahent będzie dysponował środkami niewystarczającymi do wykonania swoich zobowiązań finansowych w terminie ich wymagalności, lecz będzie w stanie zrobić to w pewnym momencie w przyszłości. Mimo, iż ryzyko kredytowe i ryzyko płynności stanowią odrębne pojęcia, często występują między nimi istotne wzajemne oddziaływania. Na przykład, niewykonanie</i></p>	<p>KIR posiada ustalone ramy zarządzania wszystkimi aspektami ryzyka, które mają kompleksowo identyfikować, oceniać, monitorować i eskalować ryzyko właściwe dla danego systemu płatności.</p> <p>W ramach procedur zapewniających dokonanie rozrachunku w dacie waluty dla systemów sesyjnych funkcjonuje Mechanizm Gwarancji Rozrachunku (MGR), którego działanie – w przypadku wystąpienia sytuacji braku środków na pokrycie swoich zobowiązań przez jednego lub wielu uczestników - zapewnia dokonanie rozrachunku w ramach dostępnych w danej sesji środków poprzez identyfikację zleceń, które nie podlegają rozrachunkowi. O fakcie uruchomienia MGR powiadamiany jest NBP oraz KNF.</p> <p>W przypadku systemu Express Elixir rozrachunek odbywa się z zastosowaniem modelu depozytowego realizowanego w oparciu o rachunek powierniczy prowadzony w systemie SORBNET2. KIR na bieżąco prowadzi ewidencję środków zgromadzonych na rachunku powierniczym, należnych poszczególnym uczestnikom systemu.</p>

<p><i>zobowiązań przez uczestnika IRF z dużym prawdopodobieństwem doprowadziłoby do tego, że IRF doświadczyłaby zarówno ryzyka kredytowego, jak i ryzyka płynności. IRF prawdopodobnie musiałaby wykorzystać swoje środki płynne, aby wywiązać się z natychmiastowych zobowiązań. IRF dysponuje wieloma narzędziami zarządzania ryzykiem, które służą do ograniczania tych rodzajów ryzyka i zarządzania nimi.</i></p>	
<p><i>IRF powinna skutecznie mierzyć, monitorować swoje ryzyko płynności i zarządzać nim. Powinna utrzymywać płynne środki we wszystkich odpowiednich walutach, wystarczające do rozrachunku zobowiązań płatniczych tego samego dnia oraz, w stosownych sytuacjach, zobowiązań śróddziennych i wielodniowych, z zachowaniem wysokiego poziomu zaufania, w przypadku wielu możliwych scenariuszy warunków skrajnych obejmujących, w szczególności, niewykonanie przez uczestnika oraz jego podmioty powiązane zobowiązań, co mogłoby skutkować dla IRF największym łącznym zobowiązaniem w zakresie płynności w skrajnych lecz prawdopodobnych warunkach rynkowych.</i></p>	<p>KIR w żadnym momencie przebiegów rozliczeniowych sesyjnych systemów płatności nie wykorzystuje własnych środków dla dokonywania rozrachunku ani kredytowania uczestników i dlatego nie ponosi ryzyka płynnościowego związanego z zabezpieczeniem rozrachunku rozliczanych transakcji.</p> <p>Agentem rozrachunkowym dla sesyjnych systemów płatności jest Narodowy Bank Polski. Ryzyko płynności czy ryzyko kredytowe KIR nadzorowane są w ramach zorganizowanego w KIR Systemu Zarządzania Ryzykiem (SZR).</p> <p>W przypadku systemu Express Elixir rozrachunek odbywa się z zastosowaniem modelu depozytowego realizowanego w oparciu o rachunek powierniczy prowadzony w systemie SORBNET2. KIR na bieżąco prowadzi ewidencję środków zgromadzonych na rachunku powierniczym należnych poszczególnym uczestnikom systemu.</p>
<p><i>IRF powinna przeprowadzić pełny i pewny ostateczny rozrachunek, co najmniej przed końcem dnia, na który przypada termin dostarczenia na rachunki papierów wartościowych i środków pieniężnych. Jeżeli jest to konieczne lub bardziej wskazane, IRF powinna zapewnić ostateczny rozrachunek w trybie śróddziennym lub w czasie rzeczywistym.</i></p>	<p>KIR składa stosowne zlecenia terminowo ze względu na ustalone sesje rozrachunkowe. Zasady przekazywania zleceń płatniczych do KIR przez uczestników oraz przeprowadzanie rozliczeń i rozrachunku, w tym godziny sesji rozrachunkowych w NBP oraz godziny udostępniania uczestnikom zbiorów wynikowych z rozliczeń międzybankowych oraz międzyoddziałowych i wewnątrzoddziałowych, są określone w umowach uczestnictwa, stosownych regulaminach oraz specyfikacjach technicznych systemów sesyjnych. Rozrachunek w systemie Euro Elixir staje się ostateczny z chwilą dokonania przez KIR rozrachunku w systemie TARGET2-NBP (a od 20 marca 2023 r. TARGET-NBP) konkretnej procedury rozrachunku. Mechanizm rozliczania zleceń w systemie Express Elixir realizowany jest w modelu depozytowym i działa w oparciu o bezpieczny rachunek powierniczy, prowadzony na potrzeby tego systemu przez NBP w systemie SORBNET2.</p>
<p><i>IRF powinna dokonywać rozrachunku pieniężnego w pieniądzu banku centralnego, o ile jest to wykonalne i dostępne. Jeżeli nie wykorzystuje się pieniądza banku centralnego, IRF powinna zminimalizować i ściśle</i></p>	<p>Rozrachunek systemu Elixir i Express Elixir jest dokonywany w pieniądzu banku centralnego z wykorzystaniem rachunków bieżących uczestników i rachunku pomocniczego KIR (system Elixir) oraz rachunku powierniczego (system Express Elixir) w systemie SORBNET2. Systemy Elixir i Express Elixir rozliczają transakcje nominowane wyłącznie w walucie krajowej (PLN). System Euro Elixir dokonuje rozrachunku w walucie EBC (EUR) w paneuropejskim systemie TARGET2-NBP</p>

<p>kontrolować ryzyko kredytowe i płynności wynikające z zastosowania pieniądza banku komercyjnego.</p>	<p>(a od 20 marca 2023 r. TARGET). W KIR wdrożono rygorystyczne zasady analizy ryzyka dla tego obszaru.</p>
<p><i>IRF powinna posiadać odpowiednie zasady i procedury pozwalające na zarządzanie przypadkami niewykonania zobowiązań przez uczestników. Jeżeli nie zostaną podjęte odpowiednie środki w związku z niewykonaniem zobowiązania przez uczestnika, może to mieć poważne konsekwencje dla IRF, innych uczestników oraz całego rynku finansowego. Ponadto, CCP¹ powinien mieć odpowiedni system wyodrębniania oraz przenoszenia praw, aby chronić pozycje klientów w przypadku niewykonania zobowiązań przez uczestnika lub jego niewypłacalności. Dwie kolejne zasady zawierają wytyczne odnośnie:</i></p> <p>a) reguł i procedur dotyczących niewykonania zobowiązań przez uczestników dla wszystkich IRF oraz</p> <p>b) kwestii wyodrębniania i przenoszenia praw w odniesieniu do CCP.</p> <p><i>IRF powinna mieć skuteczne, jednoznacznie określone zasady i procedury zarządzania przypadkami niewykonania zobowiązań przez uczestników. Zasady i procedury należy opracować w taki sposób, aby umożliwić IRF terminowe podjęcie działań w celu ograniczenia strat i presji na płynność oraz aby w dalszym ciągu wykonywała ona swoje zobowiązania.</i></p>	<p>Niewykonanie zobowiązań finansowych przez uczestnika/uczestników, czyli brak odpowiednich środków dla systemu Elixir na ich rachunkach bieżących w systemie SORBNET2 lub na subkontach lub rachunkach RTGS banków rozrachunkowych na moment przeprowadzania sesji rozrachunkowej, skutkuje zastosowaniem Mechanizmu Gwarancji Rozrachunku (MGR). Wymogi o charakterze operacyjnym, które muszą być spełnione przez uczestnika, są wyszczególnione we ogólnych zasadach i kryteriach dostępu do systemów płatności KIR, we właściwym regulaminie, umowie uczestnictwa i specyfikacjach technicznych odpowiedniego systemu.</p> <p>W systemie Express Elixir możliwa jest realizacja jedynie transakcji, które mają pokrycie w środkach zgromadzonych na rachunku powierniczym, powierzonych KIR przez danego uczestnika na potrzeby rozliczania zleceń płatności w systemie Express Elixir (opisany powyżej model depozytowy).</p>
<p><i>Poza ryzykiem kredytowym, ryzykiem płynności i innymi powiązаныmi rodzajami ryzyka związanymi z działalnością w zakresie płatności, rozliczeń i rozrachunków, IRF jest także narażona na ogólne ryzyko prowadzenia działalności i ryzyko operacyjne. Niezdolność IRF do kontynuowania działalności mogłaby wywołać następstwa związane z ryzykiem systemowym dla jej uczestników i całych</i></p>	<p>KIR zarządza ryzykiem z kategorii: strategiczne, operacyjne, w obszarze ochrony danych osobowych, ciągłości działania, bezpieczeństwa informacji, ryzyka powierniczego, ryzyka inwestycyjnego, ryzyk kredytowych i płynności. Wdrożony oraz sformalizowany System Zarządzania Ryzykiem (SZR) obejmuje wymagane aspekty identyfikacji źródeł ryzyk, oceny ryzyk, monitorowania ryzyk, zarządzania nimi poprzez podejmowanie właściwej reakcji w przypadku wystąpienia incydentów oraz nieakceptowalnych poziomów ryzyka. KIR zapewnia utrzymanie płynnych aktywów netto finansowanych z kapitału własnego, pozwalających na nieprzerwane</p>

¹ CCP - kontrahenci centralni

<p>rynków finansowych. Przedstawione poniżej zasady określają wytyczne dotyczące zarządzania:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) ogólnym ryzykiem prowadzenia działalności; b) ryzykiem powierniczym i inwestycyjnym; oraz c) ryzykiem operacyjnym. <p>IRF powinna rozpoznać ogólne ryzyko prowadzenia działalności, monitorować je i zarządzać nim, a także powinna utrzymywać aktywa płynne netto, finansowane z kapitału własnego, na poziomie wystarczającym na pokrycie potencjalnych strat związanych z prowadzeniem działalności, aby mogła nieprzerwanie prowadzić działalność operacyjną i świadczyć usługi w razie wystąpienia takich strat. Ponadto płynne aktywa netto powinny być zawsze wystarczające, aby zapewnić prowadzenie działań naprawczych lub przeprowadzenie uporządkowanej likwidacji działalności i usług o istotnym znaczeniu.</p>	<p>prowadzenie działalności operacyjnej oraz świadczenie usług w przypadku poniesienia strat wynikających z ogólnego ryzyka prowadzenia działalności.</p> <p>KIR w ramach SZR opracował i utrzymuje Plan naprawy KIR, Plan uporządkowanej likwidacji KIR oraz Plan podniesienia kapitału własnego KIR. Podstawowymi mechanizmami kontrolnymi w tym obszarze są przyjęte scenariusze dla badania ekspozycji na ryzyka z tego obszaru.</p>
<p>IRF powinna chronić własne aktywa oraz aktywa swoich uczestników, a także minimalizować ryzyko poniesienia straty na aktywach oraz opóźnienia w dostępie do tych aktywów. Inwestycje IRF powinny być dokonywane w instrumenty charakteryzujące się minimalnym ryzykiem kredytowym, rynkowym i płynności.</p>	<p>KIR utrzymuje swoje płynne aktywa w postaci środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych. W ramach lokowania wolnych środków pieniężnych na rachunkach bankowych KIR rygorystycznie stosuje mechanizmy minimalizujące ryzyko poniesienia straty na aktywach oraz ryzyka opóźnienia w dostępie do tych aktywów. Wykorzystywane przez KIR instrumenty zawsze charakteryzują się minimalnym ryzykiem kredytowym, rynkowym i płynności.</p>
<p>IRF powinna rozpoznać ewentualne źródła ryzyka operacyjnego, zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne, a także ograniczyć ich wpływ, korzystając z odpowiednich systemów, polityki, procedur i mechanizmów kontroli. Systemy powinny być opracowane w taki sposób, aby zapewnić wysoki stopień bezpieczeństwa i niezawodności operacyjnej, a także wykazywać odpowiednią, skalowalną wydajność. Zarządzanie ciągłością działania powinno mieć na celu terminowe przywrócenie działalności operacyjnej oraz wypełnienie zobowiązań IRF, w tym na wypadek wystąpienia zakłócenia na dużą skalę lub znaczącego zakłócenia.</p>	<p>KIR posiada udokumentowany System Zarządzania Ryzykiem (SZR), który jest powiązany z Systemem Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji (SZBI). Proces identyfikacji, analizy i oceny ryzyka prowadzony jest zgodnie z najlepszymi praktykami rynkowymi i normami międzynarodowymi (ISO 22301 oraz ISO 27001). Proces analizy ryzyka odbywa się cyklicznie w zaplanowanych odstępach czasu oraz doraźnie, w przypadku wystąpienia zdarzenia powodującego potrzebę przeprowadzenia takiej analizy. W ramach procesu analizowane są ryzyka: strategiczne i operacyjne, w obszarze ochrony danych osobowych, ciągłości działania, bezpieczeństwa informacji. Dla procesów, w których są przetwarzane dane osobowe, identyfikowane i analizowane jest ryzyko braku realizacji praw osób.</p> <p>W KIR wprowadzono szereg zabezpieczeń, tak fizycznych jak i organizacyjnych, zapewniających wysoki poziom bezpieczeństwa fizycznego, jak i cyberodporności.</p>

<p><i>Równy i otwarty dostęp do IRF dla uczestników bezpośrednich, uczestników pośrednich i innych IRF jest ważny z powodu istotnej roli, jaką wiele IRF odgrywa na obsługiwanych przez siebie rynkach. Poniżej przedstawiono zasady określające wytyczne dotyczące:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>a) wymogów w zakresie dostępu i uczestnictwa,</i> <i>b) zarządzania porozumieniami w sprawie uczestnictwa pośredniego oraz</i> <i>c) zarządzania połączeniami operacyjnymi IRF.</i> <p><i>IRF powinna mieć obiektywne, oparte na analizie ryzyka oraz podane do publicznej wiadomości kryteria uczestnictwa, zapewniające równy i otwarty dostęp.</i></p>	<p>Warunki uczestnictwa w systemach płatności są zdefiniowane w stosownych regulaminach tych systemów i umowach uczestnictwa.</p> <p>Wszyscy uczestnicy danego systemu płatności podlegają tym samym kryteriom dostępu do tego systemu.</p>
<p><i>IRF powinna rozpoznać istotne ryzyko, na które jest narażona, wynikające z porozumień w sprawie uczestnictwa pośredniego, monitorować to ryzyko i zarządzać nim.</i></p>	<p>Uczestnictwo w systemach płatności podlega istotnym ograniczeniom co do podmiotów mogących być jego uczestnikami.</p> <p>KIR nie posiada relacji prawnych z uczestnikami pośrednimi – są oni zgłaszani do rozliczeń przez uczestnika bezpośredniego, a ich numer rozliczeniowy jest przyporządkowany do numeru rozliczeniowego uczestnika zgłaszającego. KIR nie ponosi żadnego ryzyka związanego z uczestnikami pośrednimi – odpowiedzialność w tym zakresie ponosi uczestnik bezpośredni, który zarządza ryzykiem w tym obszarze. W sesyjnych systemach płatności Elixir i Euro Elixir zastosowano umowne mechanizmy bezpieczeństwa, w tym mechanizm weryfikacji wartości zleceń uczestników pośrednich w stosunku do sumy wartości zleceń danego uczestnika bezpośredniego.</p>
<p><i>Sprawność i bezpieczeństwo odgrywają ważną rolę dla realizacji przez IRF jej funkcji dotyczących płatności, rozliczeń, rozrachunku i rejestracji. Przedstawione poniżej dwie zasady zawierają wytyczne dla IRF dotyczące:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>a) sprawności i skuteczności oraz</i> <i>b) procedur i standardów wymiany informacji, które stanowią tradycyjny aspekt sprawności.</i> <p><i>IRF powinna charakteryzować się sprawnością i skutecznością w spełnianiu wymogów swoich uczestników oraz rynków, które obsługuje.</i></p>	<p>Wszyscy akcjonariusze KIR (oprócz Związku Banków Polskich) są bezpośrednimi uczestnikami systemu Elixir, jednocześnie posiadającymi swoich przedstawicieli w Radzie Nadzorczej. Wszystkie zmiany regulaminów sesyjnych systemów płatności Elixir i Euro Elixir, będących podstawowymi dokumentami określającymi zasady przeprowadzania rozliczeń i rozrachunków, są uchwalane przez Radę Nadzorczą, a w przypadku systemu Express Elixir – przez Zarząd, a następnie akceptowane przez Prezesa NBP poprzez udzielenie zezwolenia na wprowadzenie zmiany w zasadach funkcjonowania systemu płatności, w trybie przewidzianym w ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami.</p>

<p><i>Przejrzystość służy zapewnieniu, iż uczestnicy IRF, organy władzy i opinia publiczna otrzymują właściwe informacje, co pozwala im na podejmowanie właściwych decyzji i sprzyja budowaniu zaufania. Przedstawione poniżej dwie zasady zawierają wytyczne dla:</i></p> <p>a) <i>wszystkich IRF w sprawie ujawniania zasad, kluczowych procedur i danych rynkowych, aby zapewnić uczestnikom i innym zainteresowanym stronom pełne zrozumienie ryzyka i mechanizmów kontroli ryzyka związanych z IRF, a także opłat i innych kosztów ponoszonych w związku z uczestnictwem w IRF; oraz</i></p> <p>b) <i>RT² w sprawie ujawniania danych rynkowych w celu umożliwienia uczestnikom, organom władzy i opinii publicznej terminowej oceny rynków instrumentów pochodnych w obrocie pozagiełdowym i, jeśli ma to zastosowanie, innych rynków obsługiwanych przez RT.</i></p> <p><i>IRF powinna posiadać jednoznaczne i wyczerpujące zasady i procedury oraz powinna udostępniać wystarczające informacje pozwalające uczestnikom na dokładne zrozumienie ryzyka, opłat oraz innych istotnych kosztów ponoszonych przez nich w związku z uczestnictwem w IRF. Wszelkie adekwatne zasady oraz kluczowe procedury powinny zostać podane do wiadomości publicznej.</i></p>	<p>Dokumentami określającymi zasady funkcjonowania systemów płatności są ogólne zasady i kryteria dostępu do systemów płatności KIR, regulaminy tych systemów, specyfikacje techniczne oraz umowy uczestnictwa. Ogólne zasady i kryteria dostępu do systemów płatności KIR, Regulaminy (bez specyfikacji technicznych) oraz wzory umów uczestnictwa sesyjnych systemów Elixir i Euro Elixir są umieszczone na publicznej stronie internetowej KIR. W zakresie systemów płatności natychmiastowych na stronie internetowej udostępniany jest aktualny regulamin (bez specyfikacji technicznych) oraz ogólne informacje o usłudze i zasady jej działania.</p> <p>Informacje niezbędne do ujawnienia zgodnie z wymogami PFMI zostały udostępnione m.in. w niniejszym Raporcie.</p>
--	---

² Repozytorium transakcji